

Alp 282B
Nr. 1-12

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA



SAUSIS

MONTREAL — 1945

JANUARY

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

(INDEPENDENT LITHUANIA)

Kanados Lietuvių Kultūrinio Gyvenimo žurnalas

Nr. 32, Montreal, Sausio - Jan. mėn., 1945 metų.

Už išlaisvinimą Lietuvos! For Liberation of Lithuania!
Už ištikimybę Kanadai! For Loyalty to Canada!
Už Santarvės Pergelę! For the Victory of the Allies!

Leidžia Kanados
Lietuvių Taryba
Montrealo

Prenumerata metams:	Yearly Subscription Rates:
Kanadoje.....\$1.00	Canada\$1.00
Užsieny..... 1.50	Other Countries.....1.50

Redakcijos Antrašas

6642 Third Ave., Rosemount,
Montreal 36, Quebec,
Canada.

L I E T U V O S N E P R I K L A U S O M Y B Ė S
A P S K E L B I M O A K T A S

Lietuvos Taryba savo posėdyje vasario 16 d. 1918 m. vienu balsu nutarė kreiptis į Rusijos, Vokietijos ir kitų valstijų vyriausybes šiuo pareiškimu:

Lietuvos Taryba, kaip vienintėlė lietuvių tautos atstovybė, remdamos pripažintąją tautų apsisprendimo teisę ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo mėn. 18-23 d. 1917 metais skelbia atstatanti nepriklausomą demokratiniiais pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis.

Drauge Lietuvos Taryba pareiškia, kad Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti, kiek galima greičiau susauktas steigiamasis seimas, demokratiniu būdu visu jos gyventojų išrinktas.

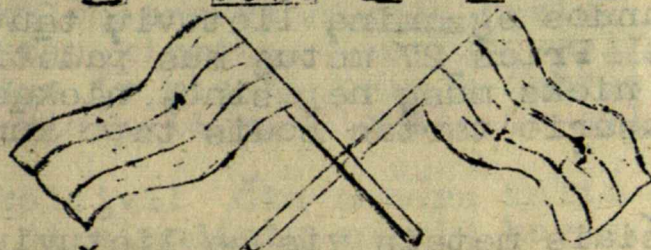
Lietuvos Taryba pranešdama apie tai vyriausybei, prašo pripažinti nepriklausomą Lietuvos valstybę.

Vilniuje, vasario 16 d. 1918 m.

Dr. J. Basanavičius - S. Banaitis - M. Biržiška -
 R. Bizauskas - Pr. Dovidaitis - S. Kairys - P. Klimas -
 D. Malinauskas - Vl. Mironas - S. Narutavičius -
 A. Petrulis - K. Šaulys - Dr. J. Šaulys - J. Šernas -
 A. Smetona - J. Smilgevicius - J. Staugaitis - A.
 Stulginskis - J. Vailokaitis - J. Vileisis.

- - - - -

MŪSŲ TAUTOS SVENTĖ



Sutinkame dvidešimt septynerių metų sukaktuvę, nuo Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo. Vasario 16-toji yra įėjusi mūsų istorijon, kaip sventė skirianti tamsą nuo šviesos, kaip tą didįjį griovį, kuris aiškiai atskiria du lietuvių tautos laikmečius: vergovę nuo laisvojo.

1918 metais, Vasario 16-ta diena, Lietuvių Taryba Vilniuje, paskelbė pasauliui Lietuvą, kaip laisvą ir nepriklausomą valstybę. Ta nepriklausomybė ji džiaugėsi iki birželio 15 d., 1940 metų. Nepriklausomybę Lietuvai išplėse du jos plesrus kaimynai: rusai ir vokiečiai. Tamsiais sunkeliais atkeliavę į mūsų Tėvynę piktos valios bolševikai, teriojo mus gimtini kraštą, naikino visą tą, ką kantrūs lietuviai per sunkų darbą ir vargą sukūrė-dasigyveno. Vėliau naciai žiauriausioje priespaudoje, kaip kokie pikti žverys, išlaikė iki birželio mėnesio 1944 metų. Dabar Lietuva vėl rusų vergijoje.

Nežiurint to, nežiurint kad šiuo laiku galioje baisi neteisybė - lietuvių tauta nenuleidžia rankų. Lietuvių tauta dar ir šiuo kritišku momentu turi daug vilčių atgauti laisvą ir savitą gyvenimą, kaip kad gyveno po atgavimo laisvės 1918 met. Vasario 16-ta.

Pirmasis pasaulinis karas buvo vienintelė per ilgus dešimtmečius pasitaikiusi proga pavergtoms tautoms pasilčiuosuoti iš Rusijos žiaurios vergijos. 1831 ir 1863 m. buvo mėginama lietuvių ir lenkų tai padaryti, bet be pasisekimo. Šie du mėginimai parodo, kad be didelio sukrėtimo, kuris atėjo pirmojo pasaulinio karo pavidalu, daug tautų, o kartu ir mus tauta, būtų neįsivydusi laisvės.

Šis antrasis Pasaulinis sukrėtimas pagimdė dėsnius, kurie aiškiai be jokių išsisukinėjimų išdėstė Atlanto Cėrteryje ir Keturiuose Laisvėse. Tuos dėsnius šiandiena garbingai gina milijonai vyrišios baidiame karo fronte. Už juos aukojama neapskaitomos vertybės turto ir milijonai gyvačių. Atlanto Cėrteris ir Keturios laisvės nieko daugiau nereiskia, kaip laisvę visoms tautoms, laisvę MŪSŲ LIETUVAI.

Tai štai į ką mes tikime. Tai štai kame mūsų viltis.

Tiesa, išsilaisvinimo sąlygos nebus mums lengvos, reiks sunkaus darbo ir pasiaukojimo, reiks didelių aukų. Lietuvos kaimynai buvo ir bus tie patys ir su tomis pačiomis grabuoniskomis užmaciomis. Niekas kitam neduoda laisvės taip sau, iš geros širdies, o ypač to nepasitaiko tautų gyvenime, kur vaduojamasi visai priesingu principu: - grobk laisvę iš kitų, jei esi pajėgesnis, galingesnis. Ši brandos egzaminą lietuvių tauta išlaikė ir laisvė jai buvo pripazinta. Prieš 27 metus mus padėtis buvo daug sunkesnė nei dabar. Tada nieks mūsų nepazino, niekas apie mus nežinojo. 1918 met. 16-tąją Vasario tartas žodis tapo kunu, taip pat bus ir šiame momente.

Nebereikalo šiais metais visose lietuvių kolonijose rengiamasi minėti 16-tąją Vasario. Šios lietuvių tautos šventės proga, bus vėl vieningai pasisakyta už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, bus išreikštos griestos rezoliucijos, smerkiant naujuosius okupantus už daromas lietuvių tautai skraudas, už persiakiojimus ir žudimus mūsų tautos žmonių, vien už tai, kad jie nori gyventi taip, kaip jiems patinka, o ne taip, kaip koks kruvinas diktatorius nori.

Kanados lietuviai, ypatingai šiais metais-taikos išvakarių metais, turėtų visi kaip vienas susieiti į minėjimo sueigas ir priimanose rezoliucijose, didingu balsu pareikšti:

Šalin diktatoriai iš mūsų žemės!

Lietuva turi būti laisva ir demokratinė!

Skaitykite ir platinkite "NEPRIKLAUSOMA LIETUVA".

REMKITE LIETUVIUS BIZNIERIUS.

KRUVINAS PIŪVIS

Šimtus kilometrų vingiuoja rėžis,
Kaip piktas kirminas per žemę myliną;
Ji smurtas ir klasta krauju nubrėstas -
Nukirto vieškelius, plentus ir pylimus.

Sustok keleivi! Čia nebėra kelio -
Prarijo ji siaudinių gairių baras.
O ten toliau, už to skaidraus upelio -
Lietuvio širdį drasko plesrus aras.

Pažvelk, koks nuostabią gražus ten kraštas,
Kur Ančia, Gauja ir Berzuna plaukia!
Bet žmonės ten nesą verguvės nastą,
Sauletos laisvės išsiilgę laukia.

Apniro miestai. Skurdo dūmais dvelkia
Apsepe murai, lušnos susigužę...
Duobėti vieškeliai, lyg klampios pelkės,
Keleivius gsdina tiltai sulužę...

Klaiki dvasia ten viešpatauja kaime -
Žandarų durtuvai subadė knygas.
Kankina žmonės neviltis ir baimė,
Nes žmoniskumas ir tiesa užmigo...

Pikta akis kiekvieną žingsnį seka,
Slapta ausis kiekvieną žodį gauda:
Kalejime tėvus ir brolius plaka,
Namuose motinos ir žmonos rauda...

Visa gamta ten liudėsiu alsuoja,
Skaidrieji ežerai skausmu aptemę,
Ir žiauriai kertami miškai dejuoja,
Ir verkia rytmečiais gimtoji žeme...

Nuo Lydos, Krevės ligi Vilniaus bokštų
Nuo Vygrių, Vydzių ligi Asmenos -
Visi laukai, visi kalneliai trokšta,
Visais upeliais plaukia aimanos.

Parnesk keleivi savo kraštui žinią,
Kad yra čia siaudinių gairių baras,
O ten kur dunkso kalnas Gedimino -
Lietuvio širdį drasko plešrus aras.

Ir pasakyk visiems tą žiaurią klastą,
Kuri pagimdė čia tą klaidų vaizdą:
Dėl to trys milijonai širdžių plasta
Ir jaučia visuomet tą baisią žaisdą.

Visų troškimai - tik vienas troškimas,
Visi viena didžia viltim gyvena:
Mes atvažuogim sosta Gedimino,
Ir tėvų žemės širdį - Vilnių seną.

- Iš Mūsų Vilnius -

KAIP PRIEITA PRIE NEPRIKLAUSOMYBĖS PASKELBIMO

Jau seniai buvo rengiama dirva Lietuvos nepriklausymui. Dirbo visi Tėvynės veikėjai. To darbo širdis buvo patsai lietuviskumas. Kur tik gyveno lietuvių, visur virė kova dėl savos nepriklausomos valstybės. Bet pats branduolys susidarė senojoje Lietuvos sostinėje Vilniuje. Čia dar rusų laikais iškurtas centralinis lietuvių komitetas nukentėjusiems nuo karo selpti. Daug dirbta ir Šveicarijoje. 1915 m. čia tam tikras komitetas tik selpe lietuvių, patekusių į vokiečių nelaisvę. Jojo nariai, pav., a.a., d-ras J. Purickis. A. Steponaitis ir kiti patys kalė dėzes ir rasė adresus, pagal kuriuos duona, sokoladas, pienas, vaisiai ir kitoks maistas buvo siunčiamas nelaimingiems broliams lietuviams suselpti. Vėliau sveicariečiai lietuvių, ypač Purickis vazinėjo Prancūzijoje, Ispanijoje ir Anglijoje, rūpindamasis įvykdyti popiežiaus Benedikto XV paskelbtą rinkliavą karo sunaikintai Lietuvai ir lietuviams selpti. Dalį tų aukų paskui išdalino vysk. Pr. Karevičius.

Tuomet Šveicarijoje susispietė beveik visas lietuvių politinis veikimas. Čion buvo atkeltas lietuvių informacijų biuras. Viena lietuvių komitete dirbo net kunigaikštis Juozas Puzyna, butent, žymus lenkų istorikas, kuris vienintelis visoje Lenkijoje pakele balsą prieš Jogailą ir uniją. 1915 m. Berno mieste įvyko konferencija net su latviais, vadinasi, jau anuomet pasireisė pirmoji Pabaltijo užuomazga. Šia proga galime pastebėti, jog ir su estais nuo seniai bičiuliautasi. Bene dar prieš Didįjį karą sviesusis Tumas - Vaizgantas dalyvavo atidarant jų teatro rumus.

Pagaliau, šveicariečių veikimas susimetė į Vyriausiąją Lietuvių Tautos Tarybą. Daugiausia buvo rūpintis politika. Čia mūsų veikėjams reikėjo parodyti ryztumo ir nepalaužiamos dvasios. Rusijos pasiuntinys Šveicarijoje Bibikovas kietai pagrasino, po karo neleisiant jiems grįžti į Tėvynę, jei nesiliaus veikė lietuvių tautos labui (mat, anuomet Lietuva buvo Rusijos dalis). Idomiausia betgi, jog nepriklausoma Lietuva pirmiausia buvo paskelbta 1916 m. Berno mieste, Šveicarijoje. Čia lietuvių tautos atstovai pareikalavo savarakiškos valstybės. Tokis pat nutarimas padaryta ir 1916 m. balandžio mėnesį Olandijos mieste Hagoje. Dar buvo pasitarimas Lozanos mieste, į kurį atvyko Rusijos lietuvių atstovas M. Ycas, Junt. Amerikos Valstybių atstovai d-ras Bartuška, d-ras Bielskis ir kiti. Bet tuomet Lietuvą jau buvo užimta vokiečių kariuomenės. Ir stai, tų pačių metų birželio mėnesį Tėvynės reikalais iš užimtosios Lietuvos į Šveicariją atvažiuoja Antanas Smetona, dr. Jurgis Šaulys ir Steponas Kairys. Taigi, galima sakyti, viso pasaulio lietuviai suėjo į draugę, bendrų tautos ateitį sprendžiančių reikalų aptarti.

Suvažiavimų buvo ir daugiau. Pav., 1917 metais Švedijos Stokholme, o 1918 m. bene porą kartų vėl Šveicarijoje. Ši karta Šveicarijos lietuviai politikai jau tarėsi su Lietuvos (vėliau valstybės) Tarybos prezidentu.

Iš kur tas Šveicarijos mūsų vyrų politinis ir šelpiamasis veikimas gaudavo lėšų? - Atsakymas trumpas ir aiškus: iš brolių Amerikos lietuvių. Apytikriai imant, jie bus sumetę vieną milijoną dolerių. Kai buvo sudaryta Lietuvos vyriausybė, tie patys užjūrio lietuviai išpirko paskolos bonų maždaug už 2 milijonus dolerių. Be to, jie pagelbėjo, kad mūsų valdžia gautų Amerikoje milijoną paskolą. Ir ginklai su maistu bei kitomis reikmenimis iš Jungtinių Valstybių valdžios buvo gauti tik per amerikiečių lietuvių tarpininkavimą. Jei dar prisiminsime, kad tenyksiškai mūsų broliai surinko milijoną parosų už Lietuvos nepriklausymo pripažinimą ir juos nusiuntė Amerikos prezidentui, tai turėsime nulenkę galvas prieš brolius amerikiečius, parodžiusius tikrai lietuvišką prisirisisimą prie savo Tėvynės ir tautos. Jie buvo sudarę net Amerikos Lietuvių Tautos Tarybą.

Labai svarbus nepriklausymo darbas buvo dirbamas Rusijoje. 1917 m. kovo 13 d. tenyksiškai mūsų veikėjai sudarė Lietuvių Tautos Tarybą Rusijoje. Ji tarėsi su Kerenskio ir paskui bolševikų valdžia, kaip reikės organizuoti Lietuvos administracijos įstaigas. Bet didžiausias Rusijos lietuvių įvykis tai gegužės 27 d. susauktas suvažiavimas arba seimas. Tais pačiais metais Kijeve buvo Rusijos imperijos tautų konferencija, kurioje Lietuvai pripažinta teisė būti nepriklausomai.

Bet, nors Lietuvos nepriklausymo darbas buvo dirbamas Europoje ir Amerikoje, vis dėlto kunų stojosi jįsai pacioje Lietuvoje, atsieit, Vilniuje. 1917 m. rugsėjo 18 - 22 d. čia susirinko Lietuvos atstovų konferencija, kuri pasisakė už nepriklausomą valstybę. Tai buvo stiprus ir oficialus 214-os rinktinių vyrų balsas. Tuomet išrinkta Lietuvos Taryba, kurios pirmininku buvo Antanas Smetona. Ilgainiui, nepaisydamas vokiečių draudimo, ji pasivadino tiesiog Lietuvos Valstybės Taryba. Norėdama būti daugiau nepriklausoma, Taryba buvo

pakvietusi Lietuvai net karalių Urachą. Pagaliau, Lietuvos Valstybės Taryba zengė paskutini žingsnį ir 1918 m. vasario 16 d. paskelbė visiskai nepriklausomą Lietuvą.

Toliau prasidėjo tikras nepriklausomas valstybės gyvenimas. Daugybė vargų, rūpesčių ir pavojų užgule jauną valstybę, ivairių ivairiausių priešai stengėsi ją sužlugdyti ir palaidoti, bet vis dėlto ji augo ir stiprėjo. Mat, ją remė ir ugde visi lietuviai ir visos lietuves. Visi lietuviai, kur tik jie gyveno ir krutėjo, tikra žodžio prasme pasaulio lietuviai - Siaurinės, Pietinės Amerikos, Kanados, Anglijos ir Latvijos.

Kaip matėme, Tėvynę į nepriklausomą gyvenimą atvedė ryžtas ir dar kartą ryžtas. Čia savaime prasosi vienas garuojamas pavyzdys, kuri papasakojo arkiv. Pranciškus Karys - Karevičius, saikdinęs pirmuosius savanorius. Valstybės Taryba jį pasiuntė į Vokietiją, kad tartųsi nepriklausymo reikalais. Jis aplankė, be kitų, vyriausią kariuomenės vadą Hindenburgą ir jo stabo virsininką Liudendorfą (abu jau mirę). Anot arkivyskupo, generolas Liudendorfas į jį ėmė plieninį, viską skrodziantį, žvilgsnį ir skverbėsi į savo svečio dvasios gelmę. Bet lietuvis vyskupas nesumiso ir akių nenuleido. Pirmasis tai padarė Liudendorfas. Čia senųjų lietuvių palikuonis lietuvis bažnyčios kunigaikštis įtikino griežtąjį generolą, atstovaujantį keliasdesimt milijonų tautai, jog ir mažos, bet ryžtingos tautos turi teisę gyvuoti. Tik toki lietuviai išsaugos Tėvynės nepriklausymą!

- Dr. J. M. -

* * * * *

Š I R D I N G A S D R A U G I Š K U M A S

Širdingas gyvenime draugas yra kaip tvirtovė galinga,
Jis yra malonus, kaip daina skambi, zavi paslaptinga.
Jis visuomet pasiryžęs pagelbėti mums gyvenimo kelyje.

Vertybės ir svarbos tokio draugo-bičiulio nuoširdaus,
Jo padrasinimų, paguodos, užuojautos, ypač pagalbos mūsų
Reikaluose, sunku yra žmonių kalboje įkainuoti.

Auksiniai ryšiai tokio nuoširdaus draugiškumo
Riša mūsų širdys, mintis ir darbus su jojo panašiais.
Ir kiek daug laimės jauciama tokiuose santykiuose!

Draugiškumas yra dalykas kiekvienam begalo svarbus
Ir kilnus - net ir po mirties jis nepasilieka bereikšmis.
Bet ant mirties angelo sparnų jis nuskrenda amžinyben.

Jis nėra veidmainingas, savymeilus, lig laikinas ar medžiaginis,
 Jis neišibrauna mūsų tarpan, kaip vilkas kaily avinėlio,
 Jis yra už turta brangesnis, už jūros gilesnis, už kalnus aukštesnis.

Tikrasis džiaugsmas, trykšta iš draugistės tokios,
 Yra tai dvasinis auksas, be priemaiso žemės purvų,
 Jis randasi mūsų sirdyse, apsviestais Kristaus mokslo spinduliais.

Tat Dieve brangus, laimink gausiai tokio draugiškumo ryšius,
 Ne tik čia trumpai - laikinai, bet ir amžinatvės slenkstį peržengus,
 Nes jis riša tampriai dangui ir ant žemės sirdingus draugus!

- Padangės Aras -

* * * * *

TEN KUR GIMĖ IR AUGO DR. J. BASANAVIČIUS

Šiomet vasario šešioliktąją sukanka lygiai 18 metų, kai Vilniuje mirė didysis lietuvių tautos zadintojas ir jos laisvės kovotojas daktaras Jonas Basanavičius.

Šio didžiojo lietuvių tautos ir savo gimtosios žemės mylėtojo gimtinė yra Ozkabalių kaimas, Bartininkų v., Vilkaviškio apskr.

Ozkabalių kaimas yra labai įvairus ir nelygus: vietomis gana žymiai kalnuotas, kur-ne-kur išraižytas upeliukais, turi nemazai pelkių, didelių pievų ir nedidelių ezerėlių. Visas kaimo paviršius - kalnų slėniuose esą gausūs durpynai, plačios lygios lankos, kur-ne-kur dar užgilikusios žilvičiais ir karklais apaugusios pelkės ir pačs vardas "Ozkabaliai" - rodo šį kaimą senų senoveje buvus baltų ir miškų karalystę. Dar ir dabar, žmonems kasant durpes, pasitaiko šių tų surasti iš anų laikų gyvūnijos ir augmenijos - elnio ragus, didelių ir nepažįstamų griaučių liekanas ir apipuvusių storių medžių stuobrius.

Ta kaimo vienkienų linija, kurioje gimė ir augo Jonas Basanavičius, yra vadinama Akmenyčiomis. Akmenyčios yra nepaprastai akmeninga ir labiausiai kalnuota kaimo dalis. Dar ir šiandien ten kur-~~ne~~kur riogso sukrautos didelės akmenų krosnys ir nedirbamų dirvonų rezianės podirvio akmenys neleidžia jų išdirbti. Nors šio kaimo žemė nėra derlinga, tačiau daug duomenų rodo, kad čia žmonių jau nuo seno gyventa.

Dr. J. Basanavičiaus gimtinės ir jo gretimo kaimyno vienkienų laukuose yra senos didelės kapinės, kur žmonių griaučiai randami visai paviršiuje žemės. Net ir seniausi šio kaimo gyventojai apie tas kapines nieko tikro nepasako. Kai kas sako, jog ten yra palaidoti karo metu sušalę prancūzai. Tačiau sunku tuo patikėti, nes ten griaučiai yra iskasami ne grupėmis, kaip kad karo metu yra laidojama, bet yra ismetyti po visą kalną. Kai kur taip gražiai sudėstyti akmenų randami toki sutrūniję griaučiai, jog jie tikriausiai jau ne vieną simtą metų ten yra išgulėję. Dr. J. Basanavičius šiems seniems nežinomų laikų proseniams atminti savo gimtinės laukuose pastatė paminklą - kryžių.

Kad ši vieta jau seniai yra žmonių gyvenama, rodo ir kai kurios paties dr. J. Basanavičiaus atrastos iskasenos. Ant Akmenyčių linijoje esančio "Geležinkelio" dr. J. Basanavičius iskase keletą grandinių, sagučių, aksčių, elnio ragus, gražiai iš žalvario nulieta stirnos galvą ir kitokių senienų. Dabar ta dr. J. Basanavičiaus atrasta stirnos galva yra Krokuvos senų laikų muziejuje. Ta stirnos galva yra nulauzta nuo stuomens ir, sakoma, kad ji esanti italines kilmes - italų menininko sukurta. Istorikas Sadovskis savo knygoje "Graikų ir romėnų prekybos keliai" sako: "Ozkabaliuose buvo rasta nulauzta bronzinė stirnos galva, kuri yra labai gražiai nulieta ir tikriausiai yra italines kilmes". Taigi, šie duomenys rodo, jog šio kaimo gyventojai senų senovėje gyveno ant didelio tautų prekybos vieškelio ir turėjo ryšių net su Viduržemio jūros tautomis.

Ši vieta senovėje buvo tankiai gyvenama lietuvių ir, be abejo, sudarė svarbų strateginį punktą prieš kryžiuočius, nes čia randama daugybė apsigynimo punktų - piliakalnių: Kaupiskio, Pajevonio, Naujienės, Rudaminos, Laikynų ir kit.

Ši išpūdinga istorinė ir tautinė aplinka dr. J. Basanavičių žavėjo ir gundė iš pat mažens. Pats dr. J. Basanavičius savo autobiografijoje rašo, jog šie piliakalniai iš pat jaunystės jame idiege lietuviškumo dvasią ir savo gimtosios žemės meilę. Jis dažnai lankydavo netoli nuo Ozkabalių esančių Piliakalnių kaimo piliakalnį ir ten, ant jo viršūnės rymodamas, dažnai svajodavo apie garsiąją Lietuvos senovę, apie plesriuosius "kryžiokus" ir narsiąs lietuvių kovas; iš apylinkės žmonių girdėdavo daug pasakų apie "uzkerėtas ir tame piliakalnyje uždarytas labai dailias mergas". Visa tai kaitino busimojo tautos patriarcho vaizduotę ir jame stiprino lietuviškumo jausmą. Dr. J. Basanavičius su užsidegimu ir susižavėjęs tyrinėjo visus savo gimtosios apylinkės piliakalnius, nes šių piliakalnių akivaizdoje jis mato visą Lietuvos praeities gyvenimą:

"Tas pylimas laukuos, ką nuo amžių niūkso.

Kryžius apsenęs, ką prie kelio stūkso,

Krūva akmenų sukrauta prie tako

Vis gyvenimą lietuvių apsako".

Dr. J. Basanavičius pirmas įvertino šių didžiųjų garsiosios Lietuvos praeities liudytojų reikšmę:

"Jei Lietuva iki šiai dienai gyva dar liko, tuomi mes kalti esame stiprybei mūsų garbingų progenių bei prazilūsiems mūsų paliakalniams". Bet tai, ką dr. J. Basanavičius pasake apie lietuvių tautos gyvybės išlaikymą, tą patį mes galime ir jam pritaikyti: jeigu dr. J. Basanavičius pasidare lietuvių tautos atgijimo tėvu, tai mes esame kalti mūsų garbingiems Suvalkų krasto prazilūsiems paliakalniams, kurie pirmieji iš pat jaunystės dr. J. Basanavičiui įkvepė karstą tėvynės meilę ir turime būti dėkingi tai palaimintai dirvai, į kurią kritusi ši laiminga sekla, lietuvių tautai išugdė šį didvyrį.

Dr. J. Basanavičius iš pat mažens gaivališkai prisirišo prie savo gimtosios žemės ir visą jo gyvenimą jokios svetimųjų įtakos nepajėgė nuo jos atitraukti. Nedaug yra tokių žmonių, kurie, važinedami ir gyvendami svetimuose krastuose, visą savo gyvenimą būtų taip issaugoję iš savo gimtojo kaimo samanotos lūšnelės išsineštą grynąjį organiską lietuviskumą.

Ne vien tik gimtosios apylinkės svajinga gamta ir jos didingieji praeities paminklai dr. J. Basanavičiaus dvasioje išugdė šią nepalaužiamą gimtosios žemės meilę - dr. J. Basanavičių gaivališkai veikė ir viliojo taip pat ir visa jo gimtojo kaimo grynai lietuviską dvasią, gražios žmonių tradicijos ir jo paties tėvų grynas lietuviskas kraujas.

Seni žmonės pasakoja, jog senovėje šis kaimas buvo gyvenamas tik keleto gyventojų, kurie buvo labai turtingi. Per kaimą kryžmai ėjusios dvi gatvės. Per pievas ėjusi gatvė buvo grįsta akmenimis, todėl dar ir šiandien kaimyninio dr. J. Basanavičiaus gimtinės vienkio pievose, kasant durpes, pasitaiko surasti jau gilokai žemėje, akmenimis grįsto kelio liekanų, užgriuvusių akmeninių sūlinių ir kit. Šių gatvių sankryžoje būvusi smuklė, kur virte virė visas kaimo linksmas ir romantiskas gyvenimas. Vėliau žmonės išėję gyventi į vienkumus, gyventojų skaičius padaugejęs ir jie jau žymiai vargingiau gyvenę. Dr. J. Basanavičiaus vaikystės laikais Ozkabalių kaime gyveno tik dvidešimt penki gyventojai. Šiandien jų jau priskaitoma lygiai dvigubai tiek. Tačiau, kaip senovėje, taip ir šiandien, visame kaime gyvena tik lietuvių tautybės gyventojai. Šiame grynai lietuviskame kampelyje senovėje klestėję liaudies kūryba: dainos, pasakos, mįslės, įvairiausi anekdotai ir visa kita. Dr. J. Basanavičiaus gimtinės vienkioje, atokiau laukuose stovėjo sena pirtis, apie kurią po visą kaimą sklido rudens tamsių vakarų baugus pasakojimai, įvairiausios jaunųjų išdaigos, anekdotai, pasakos apie velnius, laumes ir raganas. Šiandien tos pirties stūkso tik griuvėsiai. Priesais šią pirtį atsiveria didžiulė dauba - praraja, kuri, senų žmonių pasakojimu,

buvusi išgraužta žemėje "patapo" vandens. Ši dauba nuo senų senovės yra pagarsejusi savo vaidinimusi ir visokiais pragaistingais įvykiais. Jos vagoje naktį bėgiojās sūniukas, ant nugaros užsimetęs aukso maišiuką. Nelaime tam, kas susizavi auksu ir drįsta naktį liesti į daubą zuva kiekvienas. Ilgainiui, po didelių nelaimių, viename daubos gale buvo pastatytas didelis kryžius ir vaidinimasis liovėsi.

Šioje romantiškoje ir lietuviškoje aplinkoje prabėgo J. Basanavičiaus kūdikystės ir jaunystės dienos ir brendo jo tautiskoji dvasia. Ši pasakiska jo gimtosios aplinkos dvasia jį veike visą jo gyvenimą ir jis visą savo gyvenimą paliko romantiku - svajotoju apie gražią, pasakiską praeitį ir garsią senovę.

Dr. J. Basanavičius ne tik stebėjo šį įvairių ir pasakiškų Ozkabalių kaimo gyvenimą, bet, vaikas būdamas ir pats jame aktingai dalyvavo. Savo autobiografijoje jis mielai mini savo kūdikystės, Ozkabaliuose praleistas, dienas ir tuos laikus vadiną laimingesniaisiais savo gyvenimo laikais. Jis prisimena kaimo "alaunycią" ir tipingesnius ano meto pastatus: "Is ano laimingesnio laiko, dar man mazam esant, buvo "gluosnyne" užsilikusi "alaunycia", labai didelė troba su reikalingais alaus darymo padarais, kur nekarta man atsimerant, daryta dar sau alaus ir del seimynos, ypac per rugiapiūtę ir ant Kaledų; taipo-gi buvo dar likes didelis, labai senos architektūros, su didelėmis palėpėmis, kluonas".

Taip pat su pasigėrėjimu jis prisimena ir savo vaikystės pramogas. Rudeni, kai laukai būdavo jau nuvalyti, graziomis, saulėtomis dienomis besidriekiant ore voratinkliams, jis, jau didoku vaiku būdamas, sėdavo drauge su kitais kaimo berniuksciais ir piemenimis ant žirgų ir jodavo kitų kaimo piemenų vaikyti, garsiai pliauškedami botagais, saukdami "vaji ola" ir juos pravardžiuodami siaudadysiais, smailabambiais, degutpilviais ir panašiai. Apie šias kadaise Ozkabalių apylinkėje buvusias madnas piemenų "vainas" vietoj senieji žmonės dar ir šiandien kai ka papasakoja, o dr. J. Basanavičiaus atmintyje jos paliko gilų įspūdį: "Šitie vaikymai man visados išrodė kaip rudimentarinės vainos, kaip vainos en miniature is laiko senovės lietuvių. Lenktynes, imtynes rymavojimas, ritinys ir kiti žaislai tokie jau kaip ir pas senovės Trojenus buvo, is jaunystės laiko man iki šiandien atminime liekti".

Taip iš mažens santyki audamas su liaudimi, jis pamėgo ir susigveno su jos kūryba, kurią vėliau įamzino "Ozkabalių dainose", "Is gyvenimo velių bei velnių" ir kituose savo rastuose.

J. Basanavičius visuomet, kada tik galėdavo, lankydavo savo gimtinę ir savo apylinkės žmonėms, kuomet galėdamas, stengdavosi padėti. Vasarą, kai jis parvažiuodavo į Ozkabalius, is visos apylinkės dideliausi būriai sergancių traukdavo į jo namus, kur jis visiems nemokamai teikdavo medicinos pagalbą ir patarimus. Geri ir naivūs kaimo žmonės noredavo geradariui kuomet nors atsilyginti, tačiau jis niekuomet is jų jokio atpildo neimdavo. Todėl J. Basanavičius visoje apylinkėje buvo žmonių didžiai gerbiamas ir užtat Bartninkų valsčiuje jį išrinko į trečią dūmą elektorium.

Mylėjo dr. J. Basanavičius ir savo broli. Kai šis susirgo džio-
va, dr. J. Basanavičius, specialiai parvaziavęs į Ozkabalius, apie
sesias savaites būdėjo prie jo lovos.

Dr. J. Basanavičius nebuvo išdidus ir nevengdavo net su papras-
čiausiais kaimo žmonėmis pasikalbėti. Taip pat jis, po savo gimtinės
laukus vaikstinedamas, nevengdavo užkalbinti piemenis ir megdavo juos
pamokyti ganyti bandas... Pasakojama, jog tokio pamokymo metu kartą
jam ir savotiška nelaimė atsitikusi. Ne per toli nuo kaimyno ežios,
uz kurios augusios avizos, jo brolio piemenaitė ganė žasiukus. Jis,
prie jos prisiartinęs, jai patarė žasiukus varyti arčiau prie kaimyno
ežios, kur esanti didesne žolė. Piemenaitė priestaravo ir nenorėjo
sutikti. Tada jis nusprendė ją pamokyti - jai liepė atsitraukti nuo
kaimenės ir pats eiti ganyti žasiukus. Prisivarijus arčiau prie ežios,
žasiukai pakriko ir pasileido begti į avizas. Kai, vienus iš avizų
išvareš, jis eidavo kitų varyti, šie vėl sugrįždavo atgal į avizas.
Isikarsciaves jis netycia vienam žasiukui pataikė rementu per galva,
ir žasiukas krito negyvas. Taigi iš jo "piemenavimo" niekas isejo.
Piemenaitė už gerą ganyką gavo iš jo rubli, o jis turėjo nesmagumo
prieš brolienę dėl zuvusio žasiuko.

Dr. J. Basanavičius ir senatvėje nepamiršo savo gimtinės. Par-
vaziaves pasisvečiuoti jau į Nepriklausoma Lietuva, jis visuomet ap-
lankydavo ir Ozkabalius. Šių eilučių autoriui, dar mažam tebesant,
ji dažnai tekdavo matyti bevaikščiojanči, rementu pasiremiant, po
savo numylėtos gimtinės laukus. Jis dėvedavo ilgą rusvą apsiaustą
ir turėjo didingą, kartu ir malonią, išvaizdą. Retkarčiais jis susi-
mastęs rymodavo prie sudegusios pirties griuvėsių...

Tur būt, svajodavo apie savo mieląją vaikystę, apie anas gra-
žiausias pasakiškas Ozkabalių gyvenimo dienas...

Dabar Ozkabalių kaime jau kita dvasia - jaunimas jau nebe tas
dainuoją dainas, kurias kadaise užrašė dr. J. Basanavičius; lyg nak-
ties seseliai išnyko visi tie monai, dvasios ir laumės, kurios pirmiau
pripildydavo žmonių vaizduotę, tik viena Ozkabalių kaime nesikeičia
ir neišnyksta - nuolat skamba žmonių lūpose dr. J. Basanavičiaus
vardas.

- A. Sirutis. -

ATSIŠAUKIMAS !

KANADOS LIETUVIUS

* * * * *

Brangūs Kanados Lietuviai ir lietuvės. Palydėjus senuosius 1944 ir sutikus naujuosius 1945 metus kviečiu visus Kanados lietuvius ir lietuves prie didesnės vienybės ir broliškumo.

Pradėję Naujus Metus, padėkim į šalį visus savo asmeninius ir partinius nesusipratimus, kurie dažnai pakenkia mūsų vienybei, broliškumui ir net lietuvių darbui.

Pradėję Naujus Metus, būkime gerais lietuviais, gerais patrijotais savo tėvynės Lietuvos. Ypač dėl mūsų visų labai svarbiu laiku. Kuomet mūsų brangi tėvyne Lietuva nuolat teriojama priešų tai iš vakarų, tai iš rytų pusės, kuomet Lietuvos turtas yra draskomas, naikinamas, min-džiojama po kojų Lietuvos kultura ir t.t. Kuomet mūsų broliai ir sesės neša sunkų okupantų jungą, be pasigailėjimo kankinami, kisami į kalėjimus, tukstančiais grūdami į Sibiro tundras, iš kur nėra jau vil-ties sugrįžti. Žudomi be mažiausio nusikaltimo, vien tik dėlto, kad jie yra lietuviai, myli savo tėvynę ir laisvę.

Todėl brangūs lietuvi ir lietuve, reikalinga mums vienybė ir broliškumas. Mes dažnai pavartojam priežodį - - kur vienybė, ten ir galybė. Nors ir neskaitlinga mūsų tauta, bet, jei mes visi kaip vienas stosim už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę, siųsdami protestus prieš savo pavergejus, kaldami pasaulį Lietuvos balsą, skelbdami pasauliui, kad mes niekuomet nesutiksim būti pavergtais, nes mes, lietuviai esam kulturinga tauta ir mokam patys save tvarkyti.

Be to, brangūs lietuviai, jei mes patys nekovosim šiočiu ar kito-kiu būdu už Lietuvos išlaisvinimą, niekas kitas neįskovos mums tos lais-vės, kurios mes trokstame, kaip neįskovojo po didžiojo karo, jei ne mes patys.

Tad, brangūs brolau ir sese, jei myli savo tėvynę ir laisvę, remk Kanados Lietuvių Tarybą, nes Kanados Lietuvių taryba vien tik dirba už išlaisvinimą Lietuvos, už Alijantų laimėjimą, už istikikybę Kanadai. Remk Tarybos leidžiamą "Nepriklausomą Lietuvą".

Tik glaudžiai bendradarbiaudami su Kanados Lietuvių Taryba parem-sim Lietuvos kovą už laisvę ir gausingiau suselsim Lietuvoje dėl karo nukentėjusius mūsų brolius ir seses, kuomet pribręs laikas, kurie senai laukia ištiestomis, sudžiuvusiomis savo rankomis pagalbos iš mūsų už-sieny gyvenančių lietuvių.

M. Dervinis.

* * * * *

MINĖDAMI LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖ,
APDOVANOKIM NUKENTĖJUSIUS LIETUVIUS

Iš visų Amerikos dalių pundai rūbų kasdien gaunami. Mūsų šis vabaya užsimojimas - milijonas svarų - dar nepasiektas. Dziugy pareikšti tačiau, kad rūbus jau gauname gerai aptvarkytus, paruostus. Tai žymiai paspartina darbą sandely.

Vasario 16 d. minės visi Lietuvos draugai Amerikoje. Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo šventės minėjimo proga užsimokim sutelkti jegas rinkti rūbus Lietuvai ir lietuviams. Tai geriausias ir, kaip tik laiku, pamėnėjimo apvainikavimas. Kiekvienas kalbetojas, kiekvienas laikraštis, kiekvienas radijo vedėjas, organizacija prasomi musti į tą taską. Kiekvienas lietuvis teprišideda šiam didžiajam darbui - rūbų vajui Lietuvos nepriklausomybės minėjimo proga. Tebus teikiama lietuviams dovana - rūbai - sujungta su Lietuvos nepriklausomybe.

Siųsdami rūbus, pasiūtenkite apmokėti iš anksto, ypač kai siunciate trokais - sunkvezimiais. Jie vietoje išlaidų negalite apmokėti, prisiųskite mums sąskaitą. Tai žymiai palengvina darbą. Visos sąskaitos taip pat ko greičiausiai reikia pasiųsti į mūsų rastinę.

Ruoškimės Lietuvos nepriklausomybės minėjimams praktišku būdu - pagelbėkim lietuvius apdengti, aukokime rūbus. Už pinigines aukas nupirkite rūbų. Labai mažai gaunam vyrams kostiumų-siūtų, avalynės, vaikučiams drabužėlių. Daugiausiai gauname moterims suknelių ir batelių.

Nupirkdami vyrams siūtų ir vaikučiams drabužėlių, atliksite labai kilnų, praktiską, reikalingą darbą. Jei taip padarysite, Lietuvos nepriklausomybės šventė bus labai praktiskai pamineta.

UNITED LITHUANIAN RELIEF FUND OF AMERICA, Inc.

WAREHOUSE

101 Grand Street,

Brooklyn 11, N.Y.

Tel. EVergreen 8-6203

ITALIJOS LIETUVIŲ DRAUGIJA "LIETHUANIA" KREIPIASI Į LIETUVIUS AMERIKIEČIUS

Sausio 3 d. LAIC yra gavęs sekančio turinio laišką iš Italijos:

Roma, 1944 m. lapkričio 21

"Atsidarius pašto susisiekimui tarp Europos ir Amerikos, Italijos Lietuvių Draugijos "Lithuania" Valdyba (Associazione Tra i Lituani Residenti in Italia) panaudoja pirmą progą pasiusti Jungtinių Amerikos Valstybių lietuviams savo sirdingiausių sveikinimų ir kartu turi garbes painformuoti Amerikos Lietuvių Centrą apie savo vadovaujamąją Draugiją, su viltimi, kad Gerb. Informacijų Centras malones perduoti žinias visoms Amerikos lietuvių organizacijoms.

"Lithuania" yra isikūrusi 1926 metais Rokoje, ir nuo to laiko veikia kaip vieninga visų Italijoje gyvenančių lietuvių organizacija. Ji nėra partinė: neatstovauja kuriai nors srovei, bet priešingai jungia be išimties visą lietuvių koloniją ir kaip tokia teisetai ja visame kame atstovauja. Šiais sunkiais Lietuvai laikais jai tenka nuveikti ir nauji uždaviniai. Jų tobulesniam įgyvendinimui ir mūsų visų bendros tautinės kovos didesniam suvienodinimui, "Lithuania" Draugijos Valdyba mielai norėtų bendradarbiauti su kitomis Lietuvių organizacijomis. Tuo tikslu Valdyba norėtų sužinoti apie Amerikos lietuvių organizacijas.

"Lithuania" Dr-jos Valdyba tikisi, kad Amerikos Lietuvių Informacijos Centras neatsisakys kiek plačiau painformuoti apie savo vadovaujamo Centro veikimą, o taip pat malones pranešti apie kitas Amerikoje veikiančias lietuvių Draugijas: jų veikimo bendrą pobūdį, jų adresus ir t.t.

"Lithuania" Draugija būtų labai laiminga galėdama gauti iš J.A.V. lietuviškų laikraščių biuletenių bei kitų leidinių lieciančių mums opius klausimus. Jie sudarytų svarbų veiksnį Draugijos varomame spaudos darbe bei suteiktų nemazo džiaugsmo Italijos lietuviams, kurie jau kelinti metai kai nėra matę lietuviškų spaudinių.

Kazys Gabriūnas

Valdybos Pirmininkas"

* * * * *

LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS 27 METŲ ŠVENTĖ

Kaip kiekvienais metais, taip ir šiais, visose demokratiškose salyse, kur randasi lietuvių išeivijos, stengiamasi kaip galint iskilmingiau paminėti brangią lietuvių sirdžiai Tautos šventę - 16-tąją vasario.

Laiminga buvo mūsų tauta ir Lietuvos valstybė iki 1940 metų, kol užėjusi pasaulinė karo audra sudrumste daug laimingai gyvenančių krastų, kartu ir mūsų brangią Lietuvą.

Lietuvai brangiai kainavo išpirkti sau nepriklausomybę. Daug jos sūnų padėjo savo galvas, daug kraujo pralieta, tik tam, kad mus Tėvyne būtų laisva, kad atsikraccius svetimųjų jungo.

Šiandieną grįštame vėl į tuos pačius prieš 1918 metus. Vėl grįštame į tokius pačius kovos budus už Lietuvos laisvę, ar amžiną vergiją ir lietuvių tautos mirtį. Šiandieną, kaip ir per amžius lietuvis trokšta būti laisvas, todėl visai ne-nuostabu ir natūralu, kad visame pasaulyje, kur randasi sau-jelė lietuvių, taip aktingai kovoja už savo tautos gyvybę. Visoklais šaltiniais plaukiančios žinios iš mūsų gimtinės sako kad ten mūsų broliai laukia išganimo ne iš diktatorių, bet iš mūsų uztarimo.

Per penkių metų sunkios vergijos Lietuvą, negalės minėti 16-tos vasario, negalės papuosti savo namų gražia trispalve, negalės giedoti savo tautos himno, nei kitų maloniai skambančių dainų. Surakintos jos rankos užciauptos jos lūpos.

Kanados lietuvi! Šiame svarbiame momente, turime daug progų užtartį savo brolius. Turime daug progų kelti Lietuvos gražų vardą tarpe svetimtaucių. 16-tos vasario, didžiosios lietuvių šventės proga, visi kaip vienas susieikime į rengiamą minejimo šventę ir pavidale rezoliucijų pareiskime pasauliui dar syki, kad lietuvis trokšta būti laisvas ir neprigulmingas. Reikalaukime, kad pasaulis mus užtartu ir sustabdytu diktatorių sauvaliavima, kurie be pasigailėjimo terarizuoja mūsų tautą.

- A. Navickas. -

ŽINIOS IŠ EUROPOS

Pereitų metų gruodžio 29 daudotame laiške, vienas asmuo iš Londono privačiai mums praneša:

Kelių Anglijon patekusių lietuvių parodymais, išlaisvintoje Prancuzijoje esą apie 8,000 lietuvių darbininkų. Juos ten įvairiu laiku atgabeno vokiškioji "Arbeitsamtai" (darbo rekrutavimo įstaigos). Šiuo metu jie laikomi uždaryti įvairiose stovyklose ir traktuojami kaip karo belaisviai. Tas pats šaltinis mums praneša, kad po tas stovyklas nuolatos vaikstineja įvairių svetimų valstybių pareigūnai, lietuvius kalbindami samdytis į jų kariskus vienetus. Įpatingo veiklumo rodo lenkai. Vienas kitas lietuvis jau ir pasisamdė. Savo ruožtu, sovietų pareigūnai lietuvius kalbina grįžti Lietuvon.

Londonę turimomis informacijomis, Lietuvoje liko labai mazai žmonių: pati biednuomene ir paliegeliai.

Apie 500,000 pabėgo į Vokietiją.

Lietuvoje likusius žmones sovietai deportuoja. Kraštas plesiamas nežmoniskai. Lietuvoje esančiai sovietų kariuomenei įsakyta apsirūpinti duona ir mėsa iš "vietos ištoklių".

Ukių kolektivizacija vykdoma pilnu tempu. Steigiamus kolchozus bei sovchozus, dalimi, užpildo dar vokiečių atvaryti rusai.

Lietuviškojo požemio partizanai veikia toliaus. Kitur siaucia vokiečių diriguojamos gaujos (parašiutininkai) ir ginkluoti desertirai iš Raudonosios Armijao. Pranešama, kad be Arkivyskupo Skvirecko, Vienoje gyvena ir Kun. M. Krupavičius.

MALDOS UŽ LIETUVĄ, NEW YORKO KATEDROJE

New York'o Lietuvių Taryba praneša, kad Kunigų Vienybės Rytų Provincija išrūpino New Yorko Arkivyskupo Francis Spellman sutikimą suruošti DAY OF PRAYER FOR LITHUANIA Sv. Patricko Katedroje.

Pamaldos įvyks sekmadienį, vasario 18 d. 4 val. popiet. Dalyvaus Arkivyskupijos atstovas, asistuojant preletui Ambotui iš Bartford, Conn. Giedos klierikų choras. Pamokslą pasakys Savaitrascio "America" redaktorius, kun. John La Farge, S.J. Po pamaldų bus sugiedotas Lietuvos Himnas. Dalyvaus lietuvių dvasiškija iš New York'o, New Jersey ir Connecticut vyskupijų. Tvarkdariais kviečiami lietuvių choristai. Į pamaldas kviečiami draugingų valstybių ir miesto atstovai, bei visa patriotiškoji lietuvių amerikiečių visuomenė.

Tuo būdu, New Yorko lietuvių visuomenė vasario 16 d. sukaktį pažymės dviem iskilėmis: Vasario 11 d. 3 val. popiet Webster Hall salėje, kame kalbės Lietuvos, Latvijos ir Estijos atstovai ir vienas lietuvių amerikiečių kalbėtojas. Muzikale programa ispildys Sue Griskaitė.

Vasario 18 d. 4 val. popiet. New Yorke St. Patrick's Cathedral kame bendradarbiaus Kunigų Vienybės Komisija, pirmininkaujama kun. Jurgio Gurinsko, Ausros Vartų parapijos New Yorke klebono, ir New Yorko Lietuvių Tarybos Komisija, vadovaujama Jono Buivydo.

(L. A. I. C.)

Senas Montrealo visuomenininkas, didelis Lietuvos patrijotas ir labai malonus žmogus, taigi didelis "Nepr. Lietuvos" prietelius Juozapas Žemaitis, parašė keliata eilučių, kurias čia patalpiname.

(Red.)

Kas neturi artimo meilės krutinėj,
Tas negali naudingai tarnauti tėvynei.
Visi musu troškimai
Turi būt doringi ir kunu ir siela
Ir turi būt tikrai išmintingi.
Kas doros širdy giliai nepasėja
Negerų palinkimų, daugiausiai auklėja.
Meilė yra panaši vaisiams dirvoj augantiems:
Juo daugiau pasesi jos, tuo daugiau naudos visiems.
Tas kuris turi jos, mazai,
Jos visai neteks vėliau.

Parašė Juozapas Žemaitis.

Vasario 18 d. 4 val. popiet. - New Yorke St. Patrick's Cathedral
Kame bendradarbiaus Kunigų Vienybės Komisija, pirmininkaujama kun. Jurgio Gurinsko, Ausros Vartų parapijos New Yorke klebono, ir New Yorko Lietuvių Tarybos Komisija, vadovaujama Jono Buivydo.

TORONTO ZINIOS

Sausio mėn. 21 d., įvyko K.L. Tarybos Toronto Skyriaus mėnesinis susirinkimas. Apart nuolatinių skyriaus reikalų, šiame susirinkime, teko išgirsti raportas Centro veikimo reikalais, kuri išdavė siūstas Montrealin atstova, M. Dervinis.

Raportas buvo išsamus ir vienbalsiai užgirtas. Atrodo, kad pasimatymas Torontiečių su Montrealiečiais ar atbulai, visuomet atneša gerų vaisių, ypač reikalų pažinime, ira ir draugiškumo atžvilgiu.

Buvo nemalonu išgirsti, kad mūsų gerbiamas "N. Lietuvos" redaktorius, Jonas Yla, turėjo vėl smarkiai nukentėt nuo ligos. Ypač, kad jis buvo tik išvakarėse vedybinio gyvenimo. Na, bet kaip visi vargai ir kliūtys užsibaigs, tuomet tikrai bus malonu gyventi.

Visi nariai, prašė sekretorę, pasiūsti nuo skyriaus, geriausių linkėjimų gerai sveikatai artimiausioj ateity.

Šiame susirinkime, nauja valdyba turėjo perimti pareigas, bet šių metų valdyboje tik vienas pirmininkas pasikeitė.

Taigi, praeity metų pirm. P. Kairys, perstatė šių metų pirm. J. Yokubyną, linkėdamas jam geriausių pasekmių.

J. Yokubynas, savo žody, pasižadėjo dirbt Tarybos naudai kiek išgalės ir kvietė visus narius kooperuoti, nes esą tik visiems bendrai dirbant, mes pasieksim savo tikslo. Jis taipgi kvietė kiekvieną narį, atremti užsipuldinėjimus ant Kanados Tarybos veikimo nes šis veikimas, yra gražiausias, kokį tik lietuvis gali atlikti.

Iš komisijos bendram 16 d. vasario minėjimui, paaiškėjo, kad ruošiamasi kiek išgalinti prie gražesnės programos. Žadama turėti žymių kalbėtojų ir t.t.

Šių metų korespondento reikalas, buvo sunku išspręsti, bet vargais negalais apsiėmė būti du. A. Augutis, rašys į "Draugą" "Darbininką" ir "Ameriką", o M.F. Yokubynienė į "N. Lietuvą" ir "Naujienas".

Rengimų Kom. narė J. Pilkauskienė, prašė, kad prie jos, darinkti dar nors porą moterų nes ji viena tarp dviejų vyrų neturės pakankamai pagalbos prie ruošos. Šio reikalo sutvarkymas, atidėtas ateinančiam susirinkimui.

Ateinantis susirinkimas, įvyks vasario 25 dieną, nes trečiame sekmadienį, t.y. 18 d. bus 16 vasario paminėjimas.

Taigi, visi nariai prašomi įsitęmyti laiko pakeitimą. Susirinkimas įvyks Ukrainų svetainėje, trečiame aukšte, 3 val. po pietų.

- Korespondentė -

MONTREALO ŽINIOS

KARYS JONAS KALINAUSKAS, kurio atvaizdas tilpo Montrealo laikraščiuose, yra guzeistas Italijos fronte. Jo brolis taipgi kariauja su naciais užjūryje.

Linkime Jonui Kalinauskui greičiausią pasveikti, o jo Motinai, sesutei ir broliams reiskiamo gilią užuojautą, dėl istiktos, jų malonios šeimos nario, nelaimės.

.

KARYS JUOZAS STARKAUSKAS, kuris ištarnavo penkių metų užjūry, parvaziavo į savo gimtinį miestą Montrealą. Jis atvaziavo iš Italijos.

Juozo brolis Antanas, praeitais metais sugrižo iš Anglijos, ten ištarnaves tris metus.

Šiuo laiku abu broliai tarnauja Montrealo apylinkėse.

.

KARYS ANTANAS MIKALAJUNAS, 29 d. sausio, po trumpų atostagų atsisveikino su savo teveliais broliu ir sesute, kuris greitai laiku bus išveštas į užjūrį.

Ant. Mikalajunas su savo mamyte, broliu ir sesute prieš pat karą atvyko iš Lietuvos pas savo tėvelį, kuris jau nuo seniau čia gyveno ir lyg jausdamas tą didžiąją Lietuvos tragediją, persikvietė savo gražią seimyną į saugesnę Kanados šalį. Likimas matomai kitaip skyrė ir jaunąjį Antaną, vėl grąžina į tą patį žemyną, kuriame jis augo ir kuriame šiuo laiku toks baisus karas eina.

Vienok linkime Antanui, kuomet nuvyks tenai, atlikti pasekmingai savo darbo dalį ir laimingai sveikam sugrįšti pas savo brangius tėvelius.

.

KARYS BLADAS VASILIAUSKAS, taipgi atsisveikino su savo tėveliais, sesutėmis ir broliais ir išvaziavo į savo dalį, kuri greitoje ateityje bus išvesta į užjūrį.

Linkime Bladui kaip galint greičiau sugrįšti pas savo verkiančius tėvelius ir nuraminti juos.

.

ALF. STANKUS ir MYK. MILIUS, buvo paleisti trumpoms atostagoms iš karuomenės, kuriu apsilankimu, labai džiaugiasi jų tėveliai.

.

JUREIVIS STASYS RAUSTIS šiuo laiku yra parvažiavęs pas savo brolių ir sesutes menesiui atostagų.

Linkime smagiai laika praleisti.

.

KARYS PRANAS KAZENEVIČIUS neperseniausiai tapo pasiųstas į užjūrį kovoti su Hitlerio gaujomis.

Linkime jaunajam kariui viso geriausio.

.

A. + A. JUOZAS STOČKUS

Sausio 22 d. buvo palaidotas per lietuvių Šv. Kazimiero bažnyčia A.A. Juozas Stočkus.

Jis paliko didžiausiame nuliūdime žmona, sūnū ir dvi dukteris.

Lai buna lengva Jam Kanados žemelė.

.

S U N K I A I S E R G A

Po sunkios operacijos į Royal Victoria Hospital randasi A. Ramanauskienė.

Linkime greit sustiprėti.

- - - - -

Juozas Patapas, po sunkios operacijos, taipgi randasi į Royal Victorija Hospital.

Linkime geros sveikatos.

- - - - -

M I R Ė A. A. U. Č E R N A U S K I E N Ė

Neperseniausiai šio žurnalo puslapiuose tilpo aprašymai apie tragingai mirusiojo karo lauke jūrių kapitono Prano Černausko mirtį. Tai buvo baisus smugis jo visiems draugams ir giminėms, o mielai motinėlei gal būt buvo priežastimi, dėl kurios pati iskeliavo į amžinastį.

Gal nebuvo valandos, kurioje ji būtų neapvėrkus ir nesigrauzęs dėl savo sūnaus baisios mirties ir stai Naujų Metų vakare jos kūnas sustingo, o siela nukeliavo ten, kur savo garbingą sūnų at-
ras.

U. Černauskienė, su labai iškilmingomis apeigomis, per lietuvių Šv. Kazimiero bažnyčia, buvo palaidota Montrealo kapinyne.

Didžiausiame nuliūdime paliko du sūnūs, dvi dukterys: Ragu-
lienė ir Šakinskienė, anukus ir daug giminių ir draugų.

Lai būna Jai lengva Kanados žemelė.

- - - - -

G R A Ž U S K O N C E R T A S

Vyt. Kliubo menininkai ir choristai, Sausio 28 diena, turėjo puikų koncertą, kurio pamatyti susirinko pilnutelė klubo svetainė, gražios publikos.

Programa susidėjo iš dainų ir veikalo. Veikalas buvo trijų veiksmų įdomi komedija: "Mazas kryželis, bet sunkus". Vaidinto-
jais buvo sie Montrealo menininkai: D. Norkeliunas, P. Baltakyte,

J. Mikaliūnas, J. Kvietinskis, A. Lukošas, J. Mazuraitis, J. Strimas, O. Silkauskienė, K. Mitchel, J. Trumpa, I. Trumpa, I. Skikas.

I. Baublytė ir dvi jaunuolės: Daniusevičiūtė ir Labuniūtė. Programos vedėju buvo A. Norkeliūnas ir sufleravo O. Bilevicienė.

Vienok, daugiausiai publika sužavėjo tai Pijaus Laudansko pasirodymas su puikia gitara. Publika buvo ji išsukusi bene keturius kartus.

VAIKUČIŲ EGLUTĖ, kuri įvyko bažnytinėje svetainėje, sausio 7 d. praėjo su dideliu pasisekimu. Orui esant labai prastam, buvo manoma, kad mažai susirinks vaikučių, vienok susirinko ganėtinai daug.

K. Lietuvių Sąjungos pirmininkui Sakalui atidarius parengimą buvo iškviestas klebonas Bobinas tarti keletą žodžių, kuris labai tinkamais žodžiais pasveikino susirinkusiuosius ir palinkėjo laimingų Naujų Metų.

Po to sekė mergaičių choras, kuris sudainavo porą gražių dainų. Kilimonytė padainavo solo ir pasoko "tap dance". Mikalauskutis su Laurinaituku sudainavo porą duetų ir pagrajino su kaulukais. Sesutės Žiziuniutės sudainavo taipgi porą duetų, o jų broliukas su Mikalauskutis, okampanuojant tėveliui Žiziunui, su kaulukais pagrajino lietuvišką polkutę. Macelytė su gitara pagrajino "White Christmas" ir Lukošitė ant pijano "Longing for Home".

Kilimoniutei padainavus "Ar tu žinai mano broli" ir F. Žiziuniutei paskambinus ant pijano "Gipsy dance", pasirodė Kalėdų diedukas, kuri pasitiko mergaičių choras su "Jingle Bells", kurią Žiziūnas yra išvertęs lietuviškai.

Visi vaikučiai buvo gausiai apdovanoti įvairiomis dovanomis, taipgi minkštu gerimu ir saldainiais.

Po programos, kuri visus pilniausiai užganėdino, mergaičių chorui buvo surengta graži ir linksma puota.

- A. N. -

P A D Ė K O S Ž O D I S

Nieko šiame pasaulyje nėra brangesnio už sveikatą. Laimingi tie, kuriems nereikia kentėti skausmų, kuriems nereikia pernešti ligų sunkumų.

Nėra nieko geresnio, kaip kenčiant skausmus, gauti gerą ir nuoširdų patarnavimą ir draugu nuoširdžią užuojautą. Tas rodo padeda tau kęsti skausmus, rodo padeda greičiau sustiprėti ir pasveikti.

Man netikėtai ir staigiai atsigulus ant pavojingos operacijos stalo ir kenčiant didelius skausmus, mano draugai ir prieteliai pirmutiniai atėjo mane suraminti ir paguosti.

Iš širdies esu dėkingas mano artimam draugui Antanui Vaitkui, kuris sužinojęs apie mano ligą, net iš tolimos Texas valstijos prisunte gražius linkėjimus. Taipgi Mrs. Vaitkus iš Brooklyn, N.Y. Gerb. Kun. Vembrei iš Athol, Mass., Toronto K.L.T. Skyriui ir visiems gausiai maną aplankiusiems Montrealo lietuviams.

Jūsų užuojauta, o taip pat Jūsų dovanos padėjo man daug sustiprėti ir greitai pasveikti.

Negaliu praleisti nepadėkavojes mūsų gerbiamam Dr. E. Andriukaičiui, kuris daugiausiai rūpinosi mano liga ir tik jo dėka, operacija pavyko puikiausiai. As žinau gerai, kad joks kitas gydytojas nesirūpina ir netroksta tiek gero ligoniui, kiek Dr. E. Andriukaitis rūpinasi savo tautiečiais.

Lietuviai ištikro gali džiaugtis ir pasididžiuoti savo tautiečio Dr. E. Andriukačio nepaprastu gabumu medicinos srityje.

- Jonas Yla -

ŽODIS IŠ ADMINISTRACIJOS

Randasi mūsų žurnalo skaitytoju, kurių prenumerata jau yra pasibaigusi.

Mes prašome atsisteisti su šiuo vienintėliu Kanados lietuvių laikraščiu, pratęsiant prenumeratą. Mokestis yra mažas, vos tik vienas doleris į metus, todėl skaitytojui skriauda maza, o žurnalui kuris turi nemazai išlaidų, parama bus didelė.

Taipgi prašome visus lietuvius, kurie dar nesatė užsiprenumeravę šio žurnalo, paremti mūsų lietuvišką darbą ir paremti judėjimą už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę.

Adm. M. Arlauskiutė.

LIETUVIS GYDYTOJAS

Ištikus bet kokia ligai, pirmiausia kreipkitės pas savo tautietį

Dr. E. ANDRIUKAITI, P. S. & M. D.

Offiso Vieta:

2552 Rouen St. kampas Frontenac St.,

Telefonas - FR. 9265

Namų Telf. - AM. 9324

MONTREALO IR APYLINKĖS LIETUVIAI!

Pasaulyje nieko nėra brangiau už laisvę. Ją visi vertina, kaip brangiausią turtą. Laimingi tie, kurie gali džiaugtis laisve ir vargas tiems, kurie jos neturi.

Mes lietuviai irgi turėjom savo laisvą Lietuvos šalį. Už tą laisvę, kurios šiandien jau neturime, buvo daug kovota, daug dirbta ir daug kraujo pralieta. Vienok nereikia nustoti vilties:

Mes geriausiai pagerbsime tuos, kurie savanoriais liejo kraują už Lietuvos šalį, kurie carų kalejimuose supuvo ir kuriuos be pasigailejimo naikina šiandieniniai barbarai bolševikai ir naciai, jei tinkamai paminesime lietuvių tautos simbolinę laisvės šventę.

16 VASARIO

Šiu metų minėjimas, rengiamas vienas iš išpudingiausių minėjimų, koks yra buvęs bet kuomet Montreale. Jame dalyvaus net du žymūs kalbėtojai iš Amerikos. Pirmuoju kalbėtoju bus Kun. Vembrė iš Athol, Mass., ir Antanas Jankauskas iš Vermont valstijos.

Šie du garsus visuomeninkai, kalbės opiausiai šiuo dienu klausimais, kas bus ypatingai įdomu išgirsti kiekvienam lietuviui.

Koncertinė dalia atlikti yra pakviesta Vyt. Kliubo ir Bažnitinis chorai, Kilimonytė ir k.

Minėjimas įvyksta parapijos svetainėje, 18 diena Vasario mėn. 3 val. po piet.

Po programos, bus vieša vakarienė.

ĮŽANGA: Ženkliukai prie durų.

RENGIA: Kanados Lietuvių Taryba.

Lietuvi! Palik visus reikalus šalyje, nepatingėk ateiti į minėjimą, nepatingėk pagerbti tų, kurie taip sunkiai dirbo, kovojo ir mirė, kad mūsų Tėvyne Lietuva būtų laisva.

ALp(LKA)2828

1945, №. 32

LKA